

MAGNE HAAVE

Fra de gamle protokoller

Da vår forening begynte sin virksomhet med utleie av husrom og tilhørende bevertning, måtte den også underkaste seg den offentlige kontroll som ligger i å føre fortegnelse over nattegjestene. For eget regnskaps skyld måtte vi også vite hva gjestene fikk av mat, drikke etc. På denne måten fikk vi «de gamle protokoller» som med årene er blitt ikke så lite av en gullgrube for den som leter etter lyrikken til fjells.

Av T.T.s gamle, gode venn, stasjonsmester A. P. Stordalsvold, Løkken, nå pensjonist og bosatt i Meråker, har undertegnede fått overlatt den protokoll som Carl Schulz i 1895 hadde sendt opp til Gilsaa hytte i Meråker. La meg her rette på en utbredt misforståelse. På Essandsjøkartet står det ved samløpet av Svartåa og Gilsåa: Gilsaa hytte (nedl.). Dette har narret mange til å tro at det har ligget og muligens ligger en hytte. Det er feil. Hyttenavnet fikk Gilsaa fordi her bodde hytteskriveren ved Lillefjell gruber. Hytteskriveren førte det daglige regnskap ved grubene. Han og hans familie og nødvendig kontorhjelp bodde her året rundt. Imidlertid kom jo de første turister nødvendigvis forbi slike bergverkshytter, og på noen steder begynte de også å ta imot ikke bare interesserte andelseiere i grubene, men også de virkelige turister. Gilsaa var blant de første steder som tok imot turister, og da grubene ble nedlagt, fortsatte strømmen av turister å komme — og misforståelsen av navnet oppstod.

At stedet var populært forstår vi av det etterfølgende.

Den 22/9—96 skriver S. J. Fjell og J. H. Thomas (London):
«Very good Quarters and People very obliging.» En meget pen attest til stedets vertskap.

En dansk dame, Anna Mackeprang, uttrykker omtrent det samme den 3/7—99:

*«O, hvilken en Kaffe
Madammen kan skaffe.
O, hvilken en Grød
og spekede Kjød.
Vi alle med Glæde kan sige:
Ei findes med Gilsaa dets lige.»*

Samme år, den 26/8—99, river en trøndersk dame, Dagny Lykke Salvesen, av seg hele 3 vers for å hylde stedet Gilsaa og dets beste gull: gamle Karen.

*«I Stordalen ligger en Gaard saa gild
som Gilsaa jo monne hede.
Om tung var Veien os førte dertil,
vi om igjen for den med Glæde.»*

*Thi Gilsaa er vist et fortryllet Slot,
hvor skjulte Skatter der gives,
for aldrig smagte os Maden saa godt,
og selv i Stygveir vi trives.»*

*Men Skatten bringes av Dverge frem,
som «Flid» og «Nøisomhed» heder,
og «Hjertets Guld» lyser ud af det Hjem
hvorom gamle Karen Freder.»*

Den 8. juli 1900 skriver Henriette Jacobsen, Stavanger:

*Når først vi over fjellet var kommet frem
så var det som at komme til sit eget hjem
hvor mor går og stuller så vennlig og blid
Gid hun kunne leve til evig tid.»*

En ikke ukjent trønder, Lorentz Smith, er den 3/4—04 på fjelltur og har antagelig bedt sin hjertenskjær om et livstegn til Gilsaa. Dette er imidlertid ikke kommet, og han er slukøret. Men så synes han at han må si noe pent om stedet likevel, og skriver i telegramstil:

«God Kost, ingen Frost, men heller ingen Post.»

Samme dag dukker imidlertid to venner fra Trondhjem opp — kanskje var det disse han ventet post fra. Men det er lite sannsynlig etter det de unge menn skriver om at de savner sine kjære, hvem det nå måtte være (vel helst de hjertenskjære). De vil helst være anonyme, men litt tankeløs skribling på bakerste perm røper idenditeten. De skriver:

*«I Høiderne er godt at være
bare vi ogsaa i disse Høider havde havt vaare kjære.»*

Undertegnet: Sofus, Jaabæk fra Alaska og Glade Jakob.

Bak disse fingerte navn skjuler seg senere kjente menn i Trondhjem: Reidar Lykke, Lorentz Smith og Asbjørn Riis.

En herre fra Meråker, Hjalmar Lund, har den 3/7—04 vært så uvøren å ta med seg hele 5 damer som reisefølge. Turen fra Nustadfoss etter gamleveien over Røsåsen til Gilsaa er både tung, lang og varm. Endelig kommer de frem og livsåndene våkner og inspirerer til følgende utbrudd på vers:

*«Vi kom til Gilsaa frem,
jeg og Damer fem
saa sultne, varm og træt.
Men af den gode Mad og Drik
vi straks Humøret fik
og levde saa i Fryd og Gammen.»*

Tre damer og tre herrer, hvorav en Fredrik W. Jahn fra New York, synes de har det utmerket og er øyensynlig stolte av seg selv, to pene trekløvere. De skriver den 7/8—08:

*«Et smukt Kompani
drar i os forbi.»*

Ja, dette var noen smakebiter fra én protokoll. Vi har i vårt arkiv flere slike gamle «minner», og det kan kanskje med tiden la

seg gjøre å finne mere lyrikk fra mere kjente kvarter og hytter. Dessverre finnes ikke alle hytters protokoller i byen, og det kan derfor være grunn til å be om at medlemmer eller andre som kjenner til gamle protokoller bringer disse til kontoret.

Også i dag ligger det protokoller på hyttene og kvarterene. De er lagt ut for at besøkende skal føre seg inn — gjerne med notater om turen. *Slipp ikke rablende småunger til!* Skulle De glemme å føre Dem inn, så gjør det ingen ting. Vertinnen må nemlig føre en meget nøyaktig fortegnelse over gjester, men da uten klagende eller rosende versefötter.

*

For å oppveie noe av all denne poesi, tar vi med litt om utgiftene ved å gå i fjellet på den tid da vår turistforening startet. Tall er som regel prosaiske, men sett med et historisk blikk og sammenlignet med vår egen tids priser, kan de også kalle på smilet. Vi tar først litt av gruppen

Landskyss:

«fra tilsigelseskiftet for hest med kariol eller en reisekjærre paa fjære med hynde og skvætlæder» — 10 øre pr. km.

Vandskyss:

«for hver rorskarl fra tilsigelseskiftet med fireaaret baad, med eller uden seil — 2¹/₂ øre pr. km. Paa tilsigelsesstationer er betalingen for tilsigelse 7 øre for hver rorskarl. Paa tilsigelsesstationen er skydsen pliktig at vente 2¹/₂ time paa den reisende, første time uden tilleg i skydsbetalingen.

Almindelig landskost:

Natteherberge	kr. 0,40
Frokost alene	» 0,40
Middag	» 0,60
Aftensmad	» 0,40
Helt døgn kost og logi	» 1,60
1 kopp kaffe eller the	» 0,10
1 kumme (ca. 1 liter) nysilet melk	» 0,10
1 flaske bayerøl tilfjelds	» 0,70

Til frokost og aftensmad ventes da ydet: Brød, smør, ost, kaffe, the eller melk og om muligt 1 æg pro persona.

Til middag: Det samme, samt spegekjød, spegeflesk eller fisk og — om muligt — poteter eller risengrød. Som drikke serveres da melk.

Stellet maa være rensligt og maden ubedærvet.

Det var gitt ut særlige vink for kvinnelige turister, og vi noterer at «damer maa ikke glemme ¹/₂ flaske Kognac (kanske litt nafta paa et glas) og lidt Citrondrops.»

«I almindelighed kan man sige at kvindelige turister er høist uhensigtsmæssigt utstyrede. De kan derfor i regelen ikke have den hygge og fornøielse af sine fodture som de kunde have. Hvorvidt er det raadeligt at lade damer alene begive sig ud paa turistfærder? Bedst var det om de havde en øvet ældre turist med sig — helst en slægtning. En yngre som fjeldvandrer uøvet herre gjør ofte mere uagn end gagn.»